

Pašvaldības ieinteresētība ir izšķiroša uzņēmēja izvēlei par biznesa atrašanās vietu

Uzņēmējam ir svarīga kvalitatīva ikdienas sadarbība ar pašvaldību, savstarpēja ieinteresētība un izpratne

Līdzīgi kā valsts, arī pašvaldības, īpaši pirms vēlēšanām, uz papīra deklarē ieinteresētību uzņēmējdarbības iespēju radīšanai savā administratīvajā teritorijā, lai piesaistītu jaunas investīcijas, kas attiecīgi sekmētu jaunu, labi apmaksātu darbvietu izveidi un iedzīvotāju labklājības līmeņa pieaugumu.

Taču uzņēmēju pārstāvji atgādina, ka šīs cerības un vēlmes iespējams piepildīt tikai tad, ja sadarbība starp pašvaldību un uzņēmējiem notiek nevis formālās sanāksmēs, bet gan abpusēji ieinteresētā, ciešā ikdienas sadarbībā, ātri un efektīvi un bez liekas birokrātijas, gan risinot ikdienas aktuālos jautājumus, gan meklējot efektīvus veidus kādu neplānotu šķēršļu novēršanai.

Veiksmes atslēga – patiesa ieinteresētība

Šādas atziņas radušās Norvēģijas valsts institūcijas Innovation Norway valdības finansēti atbalstītā projekta *Vietējā un reģionālā trīspusējā sociālā dialoga pilnveidošana Latvijā* ietvaros, ko īsteno Rīgas Uzņēmēju biedrība (RUB). *Innovation Norway* ir Norvēģijas valdības svarīgākais instruments Norvēģijas uzņēmumu un rūpniecības attīstībai un inovācijām, kā arī valdības oficiālais tirdzniecības pārstāvis ārvalstīs. Programmas mērķis ir trīspusējās sadarbības starp darba devēju organizācijām, arodbiedrībām un valsts pārvaldes iestādēm stiprināšana un pienācīga darba veicināšana.

pašvaldībās uzņēmēji jūt ieinteresētību un vēlmi sniegt atbalstu dažādu jautājumu risināšanā.

«Kopējais secinājums – pašvaldības ir atvērtas sadarbībai ar uzņēmējiem, jo apzinās – būs uzņēmējs, būs darbvietas un novadam nodokļi, ko savukārt pašvaldība varēs ieguldīt sava novada attīstībā – gan iedzīvotāju, gan arī uzņēmēju vajadzībām,» norāda E. Alksne.

Dažādo diskusiju un domu apmaiņu laikā visas iesaistītās puses atzinušas, ka nav jēgas formāli radīt, piemēram, novada uzņēmēju biedrību tikai tādēļ, ka tādas ir izveidotas citos novados, tam ir jānotiek dabiski, pēc pašu uzņēmēju iniciatīvas.

«Ja, piemēram, pašvaldība mēģina šādu organizāciju iniciēt «mākslīgi no augšas», tas beigās var būt formāls, mākslīgs veidojums, kas savu darbību neattaisnos. Kā atzina kāda novada uzņēmēji – pašvaldībā ir izveidota konsultatīvā padome, kurā novada vadība regulāri sniedz pārskatus uzņēmējiem par paveiktajiem darbiem – tiek aprakstīts paveiktais un plānotais, bet uzņēmēji neredz pievienoto vērtību šīm sanāksmēm, jo nereti jūtas kā statisti šajā formālajā pasākumā, kur sarunas nenotiek dzīvi, par konkrētu tēmu un aktualitāti,» pauž E. Alksne.

Turpreti citā pašvaldībā, kurā pašvaldības vadītājs domā ārpus ierastajiem formālajiem rāmjiem, ne tikai pats vadītājs regulāri tiekas un runā par aktualitātēm ar uzņēmējiem, bet deleģē arī atbildīgos speciālistus regulāri tikties ar novada uzņēmējiem, lai reāli risinātu kopīgās problēmas, kā arī vienotos par aktuālākajiem veicamajiem darbiem. Būtībā šis ir cita veida – brīvas un kopīgu mērķu sasniegšanu sekmējošas – attiecības.

«Lielākā daļa novadu pēc administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas pagaidām vēl

ar sociālā dialoga sadarbības un veicināšanas modeļiem Norvēģijā.

E. Alksne vienlaikus atzīst, ka Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam norādīts, ka pašvaldība īsteno dialogu ar visām uzņēmēju organizācijām. Savukārt Rīgas attīstības programmas 2021.–2027. gadam

atbalstot studentus – jaunos, topošos uzņēmējus. «Labais uzņēmējdarbības piemērs palīdz sakārtot uzņēmējdarbības vidi – gan attiecības starp uzņēmējdarbību un pašvaldību, darba devēju unņēmēju, gan ar pieredzes un informācijas apmaiņu. RUB pārstāv mazos un vidējos uzņēmējus no Rīgas, un šī foto izstādē

Reģionālā vizīte Aizkraukles novadā

Foto: Māra Bitāne

projektā norādīts, ka pašvaldība īsteno dialogu ar galvaspilsētas ekonomikā svarīgāko nozaru uzņēmēju organizācijām. «Tas nav godīgi, jo nekad nevar zināt, kura uzņēmēju organizācija var nākt klajā ar Rīgai, tās iedzīvotājiem un uzņēmējiem vērtīgiem priekšlikumiem, ko varētu realizēt pilsētas un iedzīvotāju ikdienā. Tādēļ būtu vērtīgi, ja dažādās sarunās un diskusijās par Rīgas apkaimju attīstību aizvien vairāk iesaistītu apkaimēs strādājošo uzņēmumu pārstāvjus, kas veicinātu savstarpējo dialogu un sapratni par to, ka uzņēmēja mērķis nav attīstīt savu biznesu uz iedzīvotāju, vides un pilsētas rēķina. Ja apkaimju iedzīvotāji jau idejas līmenī sapratis konkrēta projekta mērķus un realizācijas ceļu, būtiski samazināsies savstarpējā konfrontācija,» pauž RUB pārstāve un piebilda, ka ikvienam Rīgas uzņēmējam tikpat svarīgi ir arī būt informētam par pašvaldības attīstības plāniem. Tas būtiski atvieglo uzņēmējiem biznesa attīstības plānošanu, ja viņiem būtu skaidrība par to, ko un kādā veidā visas pilsētas un konkrētu apkaimju teritorijās plāno pašvaldība, tostarp transporta infrastruktūras, apbūves, dažādu aktivitāšu un citos kontekstos.

Daudzpusēja sadarbība

Projekta ietvaros RUB šā gada septembrī Biznesa augstskolā *Turība* (BAT) rīkoja RUB, biedrības *Mārupes uzņēmēji*, Norvēģijas Tirdzniecības kameras Latvijā un Olaines novada uzņēmēju kopīgu fotoizstādi *Uzņēmējs savā pilsētā un novadā*. Projekta ietvaros Rīgas, Mārupes, Olaines un norvēģu kapitāla uzņēmumi Latvijā tika aicināti izvēlēties savu uzņēmumu raksturojošu attēlu un vizītkarti, kas ļāva izstādes apmeklētājiem, it īpaši BAT studentiem, attēlus izmantot kā iedvesmu savai uzņēmējdarbībai, studiju darbiem un uzzināt vairāk par Rīgā un Pierīgā esošajiem uzņēmumiem un to pārstāvētajām nozarēm.

RUB valdes priekšsēdētājs Juris Juhņevičs pasākuma atklāšanā pauž gandarījumu, ka izstādē notiek tieši BAT, kur RUB piedalās arī Biznesa inkubatora Mentoru programmā,

parāda, cik dažādas nozares ir pārstāvētas mūsu biedrībā un kādas iespējas var īstenot, attīstot savu uzņēmējdarbību,» viņš norādīja.

Savukārt Norvēģijas Karalistes vēstniecības Latvijā padomniece Agnese Cimdiņa atgādināja par projekta kopējo mērķi: viena no Norvēģijas valdības prioritātēm gan iekšpolitikā, gan ārpolitikā ir tieši darba ņēmēju tiesību veicināšana, un tieši sociālais dialogs ir galvenais sociālekonomiskās attīstības un labas pārvaldības instruments, kam ir būtiska loma, veicinot godīgas darba attiecības, pienācīgus darba apstākļus, darbvietu radīšanu, iekļaujošu izaugsmi un konkurētspēju.

Proti, pienācīgs darbs būtībā nozīmē nodarbinātību pēc cilvēka brīvas gribas un izvēles, taisnīgos, drošos un cieņpilnos apstākļos. «Pienācīgs darbs ir ne tikai mērķis, tam ir arī izšķiroša loma sociāli ilgtspējīgas pasaules ekonomikā. Sociālais dialogs veicina ne tikai pienācīgu darbu, bet arī uzticēšanos. Ziemeļvalstu modelis ietver zemu nevienlīdzības līmeni, kas stiprina sabiedrības uzticēšanās līmeni. Un tas savukārt stiprina ekonomisko izaugsmi, laimes indeksu, inovāciju izaugsmi,» viņa norādīja.

A. Cimdiņa pauž cerību, ka projekta *Vietējā un reģionālā trīspusējā sociālā dialoga pilnveidošana Latvijā* īstenošana palielinās gan darba devēju, gan darba ņēmēju, gan arī valsts institūciju izpratni par to, kā sekmīga trīspusējā sadarbība rada priekšrocības sabiedrībā kopumā, jo uzņēmējdarbības rezultāts nav tikai radīts produkts, pakalpojums vai darbvietas. Uzņēmējdarbība ģenerē sociālkulturālo dzīvi kopumā, līdz ar to jebkuri ieguldījumi uzņēmējdarbībā ir investīcijas sabiedrības labklājības pieauguma sekmēšanā kopumā.

Savukārt Norvēģijas Tirdzniecības kameras Latvijā izpilddirektore Ilze Garoza atgādināja, ka Norvēģijas uzņēmēji ir asto tie lielākie investori Latvijā jau kopš XX gs. 90. gadu sākuma. Patlaban Latvijā ir reģistrēti ap 260 uzņēmumiem, kuros ir norvēģu kapitāls. Lielākā daļa no tiem – ap 170 – darbojas Rīgā vai Pierīgā. ●

Izstāde "Uzņēmējs savā pilsētā un novadā"

Foto: A.Terentjevs

«Projekta gaitā esam īstenojuši virkni dažādu aktivitāšu, apmeklējusi pieredzes apmaiņas braucienos dažādus Latvijas novadus, tostarp Aizkraukli, Siguldu un Ādažus, lai kopīgi ar pašvaldības pārstāvjiem un uzņēmējiem pārrunātu gan sasniegto, gan arī vēl risināmos jautājumus. Salīdzinoši viegli var pamanīt atšķirības dažādu pašvaldību un uzņēmēju savstarpējās attiecībās – vai tās ir izteikti regulētas ar memorandiem, līgumiem un līdz ar to ir savā ziņā formālas un sausas, vai arī sadarbība notiek ļoti dabiskā veidā bez jebkādiem saistību rakstiem,» pauž RUB valdes priekšsēdētāja vietniece Edīte Alksne, gan piebilstot, ka kopumā RUB apmeklētājas

ir pārmaiņu procesā. Taču jau tagad manāms, ka daudzu jauno pašvaldību deputātiem ir vēlme mainīt līdzšinējo kārtību, tostarp sadarbībā ar uzņēmējiem. Taču jāatzīst – vēl grūti prognozēt, kā izvērtīsies uzņēmēju sadarbība ar jauno pašvaldību, kurā, piemēram, apvienoti iepriekš atsevišķi strādājuši trīs vai pat četri novadi,» norāda RUB pārstāve un piebilst, ka projekta tālākās īstenošanas gaitā RUB apkopos diskusijās gūtās atziņas un secinājumus un, visticamāk, izstrādās ieteikumus pašvaldību un uzņēmēju efektīvākajam sadarbības modelim, savukārt projektā iesaistītā eksperte no Norvēģijas puses projekta gala ziņojumā dalīsies pieredzē